

Πτυχιακή Εργασία
« Η ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Λεοντής Μιχάλης, Α.Μ:14495

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Δεδούλη Αικατερίνη

Αθήνα, 2019

Ευχαριστίες

Η εργασία αυτή πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια των ακαδημαϊκών υποχρεώσεων ως προπτυχιακός φοιτητής του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πειραιά.

Θέλω, να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην επιβλέπουσα αυτής της έρευνας, την κα. Δεδούλη, για τη στήριξή της στην περάτωση των πτυχιακών μου σπουδών.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω και τους γονείς μου για την εμπιστοσύνη και την ενθάρρυνση που μου προσέφεραν κατά τη διάρκεια μιας δύσκολης περιόδου, μέχρι την ολοκλήρωση αυτής της έρευνας.

Περίληψη

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματοποιείται μια προσπάθεια περιγραφής της ιστορικής εξέλιξης της Ευρωπαϊκής ένωσης, όπως αυτά μπορούν να καταγραφούν στα όρια μιας πτυχιακής εργασίας.

Η εργασία αυτή εξετάζει στο πρώτο κεφάλαιο, χρονολογικά την εξελικτική πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Για να γίνει περισσότερο κατανοητό, το χρονικό πλαίσιο διαιρείται σε δύο περιόδους, με αρχή τις προσπάθειες που έγιναν πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η δεύτερη περίοδος είναι αφιερωμένη στις προσπάθειες που πραγματώθηκαν μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπου και παρατηρούνται τα πρώτα σημαντικά βήματα που θα οδηγήσουν τελικά στην ολοκλήρωση της.

Είναι γνωστό ότι οι συνθήκες συνιστούν την πρωτογενή πηγή του Ενωσιακού Δικαίου και αποτελούν τα «μέσα» που σε βάθος χρόνου οδήγησαν στην διαδικασία ολοκλήρωσης της Ευρώπης. Για το λόγο αυτό και βασιζόμενοι σε αυτό, το δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας έρευνας, αφιερώνεται στην παρουσίαση της εξελικτικής ιστορικής πορείας της Ευρωπαϊκής ένωσης με αφετηρία την **Συνθήκη Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα**, η οποία αποτέλεσε μια **τελωνειακή** ένωση μεταξύ έξι χωρών για να καταλήξει στη **Συνθήκη της Λισαβόνας(ή Λισαββόνας)** με την οποία προσεγγίστηκε η ομοσπονδιακή δομή των Κοινοτήτων και αναδιαρθρώθηκε ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνονταν οι αποφάσεις

Κλείνοντας, η εργασία ολοκληρώνεται με την καταγραφή των συμπερασμάτων και της βιβλιογραφίας.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

EURATOM	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
Ε.Ε	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ
ΕΚ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΕΚΑΕ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΚΑΧ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ
ΕΚΤ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΜΑ	ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΝΙΜΩΜ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ
ΕΟΚ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ
ΕΟΧ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
ΕΥΡΑΤΟΜ	ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΗΠΑ	ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΟΝΕ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΔΕΕ	ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ. 7
1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ. 7
1.2.Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ.8
1.2.1. ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ.....	ΣΕΛ. 8
1.2.2. ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ.....	ΣΕΛ.10
1.2.2. ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΟΥΜΑΝ.....	ΣΕΛ.13
2. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ.....	ΣΕΛ.14
2.1. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ (ΕΚΑΧ).....	ΣΕΛ.14
2.1.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΚΑΧ.....	ΣΕΛ.15
2.1.2. ΔΟΜΗ.....	ΣΕΛ.15
2.1.3. ΑΝΩΤΑΤΗ ΑΡΧΗ.....	ΣΕΛ.16
2.1.4. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ.....	ΣΕΛ.17
2.1.5 ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.....	ΣΕΛ.17
2.1.6. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ.....	ΣΕΛ.18
2.1.7.ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΑΧ.....	ΣΕΛ.18
2.1.8 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΚΑΧ.....	ΣΕΛ.19
2.1.9.ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ.....	ΣΕΛ.19
2.2. ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΜΥΝΑΣ.....	ΣΕΛ.20
2.3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΟΚ-ΕΚΑΕ).....	ΣΕΛ.23
2.4.ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ-ΣΥΝΘΗΚΗ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ.....	ΣΕΛ.23

2.4.1 ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ.....	ΣΕΛ.24
2.5. ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ.25
2.5.1 1^Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ.....	ΣΕΛ.26
2.5.2. 2^Η -3^Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ.....	ΣΕΛ.26
2.6. ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΕΝΓΚΕΝ.....	ΣΕΛ.26
2.7.ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ-ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ	ΣΕΛ.27
2.7.1.ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ.....	ΣΕΛ.28
2.8 ΣΥΝΘΗΚΗ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ.....	ΣΕΛ.29
2.10. 4^Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ.....	ΣΕΛ.30
2.11.ΣΥΝΘΗΚΗ ΝΙΚΑΙΑΣ.....	ΣΕΛ.31
2.12. ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ(ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ).....	ΣΕΛ.34
3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ.37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	ΣΕΛ.39

1. ΤΟ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Στην παρούσα εργασία, δεδομένου ότι θα αναφερθούμε εκτενώς στην Ευρώπη, αλλά και στην πορεία της δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κρίθηκε σκόπιμο, πριν προβούμε στην ανάλυση του ευρύτερου ιστορικού της πλαισίου, να αναφερθούμε και στην ετυμολογία της λέξης προκειμένου να σχηματιστεί μια πιο πλήρης εικόνα για αυτήν.

Σήμερα είναι γενικά γνωστό ότι, «η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας υπερεθνικός οργανισμός που εκφράζει την πιο προωθημένη συνένωση των κρατών και λαών στην Ευρώπη, βασισμένη σε κοινές αρχές, αξίες, συμφέροντα και επιδιώξεις στον σύγχρονο πολύπλοκο κόσμο»¹.

Η λέξη «Ευρώπη» είναι μια έννοια η οποία περικλείει μέσα της πολλές έννοιες. «Ετυμολογείται πιθανώς από τις λέξεις «ευρύς» και «ώψ» («αυτή που έχει μεγάλα μάτια») ενώ μια άλλη θεωρία θέλει την προέλευση της λέξης από το ακκαδικό *erebu* («δύω»), ή «το μέρος όπου δύει ο ήλιος»².

Το όνομα Ευρώπη συναντάται για πρώτη φορά στην Ιλιάδα του Ομήρου, (στίχος 321 της Ραψωδίας Ξ'), όπου αναφέρεται στην κόρη του βασιλιά Φοίνικα. Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία «η Ευρώπη ήταν κόρη του Αγήνορα και της Τηλεφάσσης. Κατά τον μύθο, ο Δίας ερωτεύεται την κόρη του βασιλιά Φοινίκης Αγήνορα, Ευρώπη, μεταμορφωμένος σε λευκό ταύρο τη μεταφέρει σε όλη την σημερινή Ευρώπη και στη συνέχεια στην Κρήτη όπου και έκανε το γάμο κάτω από ένα πλάτανο στη Γόρτυνα. Καρπός αυτού του έρωτα ήταν οι Μίνωας, Ραδάμανθυς και Σαρπηδόνας».³

Θέτοντας τα γεωγραφικά όρια της σημερινής Ευρώπης, θα λέγαμε, όπως άλλωστε είναι γνωστό ότι «είναι η Ήπειρος στο Βόρειο Ημισφαίριο της Γης που

¹ «Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.17

² https://e-didaskalia.blogspot.com/2016/08/blog-post_119.html

³ Η ιστορία απεικονίζεται στο νόμισμα των 2 ευρώ. Επιμορφωτικό Φυλλάδιο για Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, «Θέματα Ευρωπαϊκή Ένωσης», Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008, σελ.5

χωρίζεται από την Ασία με τα Ουράλια όρη στα Ανατολικά τον Καύκασο, τον Εύξεινο Πόντο και την Κασπία Θάλασσα στα Ανατολικά, βρέχεται από τη Μεσόγειο Θάλασσα στα Νότια, από τον Ατλαντικό στα Δυτικά και από το Βόρειο Παγωμένο Ωκεανό στα Βόρεια».⁴ Στο παρελθόν ωστόσο, φάνηκε αρκετά δύσκολο να προσδιοριστούν σαφώς τόσο τα γεωγραφικά όριά της, αλλά και το «πολιτισμικό πεδίο αναφοράς της»⁵, καθώς οι αδιάκοπες επιθέσεις των επεκτατικών λαών που πέρασαν κατά καιρούς μετέβαλλαν συνεχώς τα σύνορα της. Αναμφίβολα όμως, η πολιτισμική της ταυτότητα καθορίζεται από πολλά χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού, καθώς η ονομασία της είναι γέννημα καθαρά ελληνικό, ενώ η νομοθετική και πολιτική της φύση έχει βάση την Ρωμαϊκό Δίκαιο.

1.2. Η ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Για να μπορέσουμε να παρακολουθήσουμε στενότερα την ιστορική της εξέλιξη κρίνεται σκόπιμο να τη διαιρέσουμε σε δύο περιόδους.

Η πρώτη θα αναφέρεται στις προσπάθειες για την Ένωση πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο ενώ η δεύτερη στις προσπάθειες μετά και τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

1.2.1. ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΠΡΙΝ ΤΟΝ Α΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Η ιδέα για μια ενωμένη Ευρώπη όπως αναφέραμε και πριν, ξεκίνησε από πολύ παλιά εμπνέοντας μελετητές και ανθρώπους του πολιτικού και οικονομικού κόσμου να συνεισφέρουν στην ιδέα δημιουργίας μιας κοινής ευρωπαϊκής οντότητας

«Ο ανταγωνισμός των Ευρωπαϊκών Αυτοκρατοριών και των αποικιοκρατικών δυνάμεων»⁶ φάνηκε ότι ήταν πιο ισχυρός αυτής της ιδεολογίας με αποτέλεσμα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (Ιούλιος 1914).

---

⁴ Επιμορφωτικό Φυλλάδιο για Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, «Θέματα Ευρωπαϊκή Ένωσης», Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008, σελ.5

⁵ Επιμορφωτικό Φυλλάδιο για Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, «Θέματα Ευρωπαϊκή Ένωσης», Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008, σελ.5

⁶ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.17

Αναμφίβολα, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος επέφερε στο πέρασμά του γεωγραφικές αλλαγές στον Ευρωπαϊκό χάρτη, που μετά τη Ρωσική Επανάσταση είχαν ως αποτέλεσμα τη διαίρεση της Γηραιάς Ηπείρου σε Ανατολική και Δυτική. Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου επισφραγίστηκε με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών το 1919. Λίγο αργότερα και ως αποτέλεσμα της συνθήκης με την πρωτοβουλία των ΗΠΑ την ίδια χρονιά ιδρύεται η **Κοινωνία των Εθνών**.

Η Κοινωνία των Εθνών ιδρύθηκε το 1919, αμέσως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο Παρίσι. Υπήρξε σταθμός στην εξέλιξη των διεθνών σχέσεων, καθώς υπήρξε η πρώτη προσπάθεια για συνεννόηση όλων των κρατών πάνω στα προβλήματα που απασχολούν την ανθρωπότητα. Την περίοδο μεταξύ 28 Σεπτεμβρίου 1934 έως 23 Φεβρουαρίου 1935, απαρτιζόταν από 58 χώρες-μέλη.

Στόχοι της ήταν η πρόληψη πολέμων, η διευθέτηση των διαφορών μεταξύ των χωρών μέσω των διαπραγματεύσεων και της διπλωματίας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής και του βιοτικού επιπέδου παγκόσμια. Η Κοινωνία των Εθνών ως Σύνδεσμος δεν διέθετε δική του στρατιωτική δύναμη και έτσι υπήρχε εξάρτηση από τις Μεγάλες Δυνάμεις για να επιβάλλει τυχόν αποφάσεις ή κυρώσεις. Ωστόσο, οι Μεγάλες Δυνάμεις ήταν συχνά απρόθυμες να διαθέσουν στρατεύματα. Η επιβολή των κυρώσεων του Συνδέσμου μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντα των μελών που αναλάμβαναν την τήρησή τους και με δεδομένη την φιλειρηνική ψυχολογία που ακολούθησε τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι χώρες ήταν απρόθυμες να αναλάβουν στρατιωτική δράση.

«Στις αρχές της δεκαετίας του 1920, ο Σύνδεσμος τελικά αποδείχθηκε ανίκανος να εμποδίσει την επιθετικότητα των Δυνάμεων του Άξονα κατά τη δεκαετία του 1930»⁷

Κατά τη διάρκεια της Μεσοπολεμικής περιόδου πραγματοποιήθηκε ξανά μια προσπάθεια από πλευράς των ιδεαλιστών δημιουργίας ευρωπαϊκών κινημάτων, τα οποία θα απέβλεπαν στην αποτροπή κήρυξης ενός νέου πολέμου, κυρίως με στόχο την ανάπτυξη και οικονομική συνεργασία των χωρών. Ωστόσο, οι εξελίξεις έδειξαν και πάλι ότι *«η επιθετικότητα ορισμένων ευρωπαϊκών δυνάμεων»⁸* ήταν περισσότερο ισχυρή και απέκλεισε αυτές τις ιδεολογίες που προκάλεσαν τον όλεθρο του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου. *«Η έναρξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου απέδειξε ότι ο*

⁷ https://el.wikipedia.org/wiki/Κοινωνία_των_Εθνών

⁸ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.18

*Σύνδεσμος της Κοινωνίας των Εθνών είχε αποτύχει στον πρωταρχικό σκοπό του, που ήταν η αποφυγή κάθε Παγκόσμιου Πολέμου στο μέλλον».*⁹

1.2.2. ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Οι καταστροφικοί Παγκόσμιοι Πόλεμοι και οι συνέπειες τους διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Την περίοδο 1948-1950, στην ιστορία καταγράφεται για πρώτη φορά η ανάγκη αυτής της ανοικοδόμησης σε όλα τα επίπεδα, η οποία πραγματοποιήθηκε με την «*θεσμοθετημένη μορφή γαλλογερμανικής συνεργασίας σε βασικούς βιομηχανικούς κλάδους*»¹⁰.

Το καθοριστικό έναυσμα όμως που θα άλλαζε τις σχέσεις στην απόφαση αυτή, είχε έρθει λίγο νωρίτερα με το λόγο του **Ουιστον Τσώρτσιλ** στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης το 1946, στο οποίο πρότεινε την ανάπτυξη μια ευρωπαϊκής οικογένειας σε κλίμα ειρήνης, ασφάλειας και ελευθερίας. Λίγο αργότερα σημειώθηκαν σημαντικές προσπάθειες για μια Ενιαία Ευρώπη με χαρακτηριστικό το **Συνέδριο της Ευρώπης στη Χάγη** στις 7/5/1948 (**Congress of Europe**) στο οποίο για πρώτη φορά συζητήθηκε διεξοδικά το ζήτημα για «*μια πολιτική και οικονομική Ένωση, για μια Ευρωπαϊκή Συνέλευση, για ένα Χάρτη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ένα Δικαστήριο τήρησης του εν λόγω χάρτη*»¹¹

Αξιοσημείωτο είναι, ότι σε αυτό το Συνέδριο «*αναδείχθηκαν τρεις σχολές σκέψης: η ομοσπονδιακή, που υποστήριζε την άμεση ίδρυση μιας ομοσπονδίας, η ενωσιακή που ήθελε την δημιουργία μιας ένωσης ανεξάρτητων κρατών και η λειτουργική που στόχευε στη συγκρότηση ομοσπονδίας μέσω μιας σταδιακής ενοποιητικής διαδικασίας.*

Αποτέλεσμα του Συνεδρίου ήταν η δημιουργία της **Ευρωπαϊκής Κίνησης (European Movement)** ενός οργάνου που θα συντόνιζε εθνικές επιτροπές για την από κοινού προώθηση της ευρωπαϊκής ενοποίησης».¹²

⁹ https://el.wikipedia.org/wiki/Κοινωνία_των_Εθνών

¹⁰ Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.26

¹¹ Πλιάκος, Αστέρης Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.3

¹² <http://arvanta.blogspot.com/2013/05/9.html>

Τον Απρίλιο του 1949, στην Ουάσιγκτον υπό την καθοδήγηση των ΗΠΑ, συγκροτείται η *Βορειοατλαντική Συμμαχία*, το *NATO (North Atlantic Treaty Organization)*. Πρόκειται για μια στρατιωτική αμυντική συμμαχία των δώδεκα χωρών της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής (Βέλγιο Μεγάλη Βρετανία, Γαλλία, Δανία, ΗΠΑ, Ισλανδία, Ιταλία, Καναδάς, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία) που έχει σκοπό την καλλιέργεια και ανάπτυξη αρμονικών σχέσεων μεταξύ των χωρών – μελών σε τομείς όπως πολιτική και άμυνα, την προώθηση συμφερόντων οικονομικών και γεωπολιτικών καθώς και την προφύλαξη των χωρών-μελών από ένοπλες επιθέσεις.

Πιο αναλυτικά, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, «εντείνεται ο Ψυχρός Πόλεμος, μείζων πολιτικό-ιδεολογική σύγκρουση που χωρίζει τον κόσμο σε δυο αντιμαχόμενες παρατάξεις»¹³. Η λήξη αυτή σηματοδοτεί και το τέλος εποχής των μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών που διχοτόμησε την Ευρώπη. Τα μέχρι τότε μεγάλα ευρωπαϊκά κράτη «εξασθενημένα στρατιωτικά και εξαντλημένα οικονομικά χάνουν την παγκόσμια ισχύ και επιρροή τους»¹⁴ και «για πρώτη φορά στη Νεότερη Ιστορία, βρίσκονται σε δευτερεύουσα πολιτική και οικονομική θέση»¹⁵, λόγω των αντιξοοτήτων που έφερε με το πέρασμα τους ο πόλεμος. Στο προσκήνιο η Γηραιά Ήπειρος βρίσκεται διχοτομημένη και πολιτικά κυριαρχούν οι δυο υπερδυνάμεις *οι Ηνωμένες Πολιτείες* και *η Σοβιετική Ένωση*, ενώ οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες προσπαθούν να ορθοποδήσουν από το μηδέν.

«Οι δημοκρατικές, αντιφασιστικές αλλά και αντικομμουνιστικές, πολιτικές δυνάμεις που πλειοψηφούν και κατέχουν σταθερά την εξουσία στις χώρες αυτές, αρχίζουν να βλέπουν τη στενότερη συνεργασία των χωρών τους, αφενός ως αντίβαρο προς την πολιτική ηγεμονία των υπερδυνάμεων (διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την άμυνά τους κατά της Σοβιετικής Ένωσης και την μεγαλύτερη ανεξαρτησία τους από τις Ηνωμένες Πολιτείες) και αφετέρου ως στοιχείο ανάκτησης οικονομικής ισχύος»¹⁶.

Αναλυτικότερα, το 1949, η Γερμανία διαιρείται σε δύο κράτη. Από τη μια πλευρά, η *Δυτική Γερμανία* περιλάμβανε τα εδάφη που βρίσκονταν στην κατοχή των

¹³ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.1

¹⁴ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.19

¹⁵ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.1

¹⁶ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.1

ΗΠΑ, της Βρετανίας και της Γαλλίας, η γνωστή κατά την ιστορία **Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας**. Από την άλλη πλευρά, η **Ανατολική Γερμανία** η οποία περιλάμβανε την ζώνη κατοχής της ΕΣΣΔ, γνωστή ως **Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας**.

Και ενώ τα στρατηγικά «κενά» των χωρών της Δυτικής Ευρώπης δεν είχαν κλείσει, «ο μεγαλύτερος φόβος όλων ήταν ο γερμανικός μιλιταρισμός»¹⁷. Κατά γενική ομολογία, όλοι οι νικητές επιθυμούσαν την αποδυνάμωση και διαίρεση της Γερμανίας, ωστόσο ο φόβος για μια νέα επίθεση από αυτή, ακόμα και αν ήταν διαιρεμένη, μπορούσε να επέλθει.

Στο σημείο αυτό η Γαλλία, αναζητούσε επίμονα τρόπους συνεργασίας με τη Δυτική Γερμανία προκειμένου να αποφευχθούν μελλοντικές ένοπλες συγκρούσεις, καθώς η προαιώνια έχθρα τους είχε καταγράψει ολέθρια αποτελέσματα και δεν επιθυμούσαν την αναβίωση νέων δεινών.

Από την άλλη πλευρά η άλλη υπερδύναμη, οι ΗΠΑ, ένωσαν επιτακτική την ανάγκη επανεξοπλισμού της Δυτικής Γερμανίας, «δεδομένης της σαρωτικής υπεροχής των σοβιετικών δυνάμεων στην Ανατολική Ευρώπη και της κλιμάκωσης της ψυχροπολεμικής κρίσης στην Κορέα. Μέσα σε εκείνες τις συνθήκες, περί τα τέλη της δεκαετίας του '40 και λόγω της ανάγκης να εξευρεθεί ασφαλής εναλλακτικός τρόπος για πλήρη επανένταξη της Δυτικής Γερμανίας στο διεθνές πολιτικό και οικονομικό γίγνεσθαι αναπτύχθηκε μια δυναμική πολιτική αναζήτηση για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού εγχειρήματος»¹⁸

Ο τότε Καγκελάριος της Δυτικής Γερμανίας, ο *Κόνγκραντ Αντερνάουερ* (*Konrad Adenauer*), απεδείχθη μια ιδιαίτερα ηγετική φυσιογνωμία, που έμεινε στην ιστορία ως «**πραγματιστής δημοκράτης και άοκνος υπέρμαχος της ένωσης**»¹⁹. Ο Αντερνάουερ κατάφερε να πετύχει με την εξωτερική πολιτική που ασκούσε (δηλ. την απαλλαγή της χώρας το ναζιστικό στίγμα), «**την αλλαγή της εικόνας της Γερμανίας τόσο στην Ευρώπη αλλά και τον κόσμο, με το να συμφιλιωθεί με τον μέχρι τότε άσπονδο εχθρό του τη Γαλλία**»²⁰.

¹⁷ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.25

¹⁸ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.25

¹⁹ https://europa.eu/european-union/about-eu/history/founding-fathers_el#box_1

²⁰ https://europa.eu/european-union/about-eu/history/founding-fathers_el#box_1

Την ίδια στιγμή, «οι τρεις χώρες που είχαν υπογράψει από τις 5/9/1944 τη *Συνθήκη Τελωνειακής Ένωσης Benelux*»²¹, (δηλ. το Βέλγιο, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο) ένιωσαν και αυτές την ανάγκη συμφιλίωσης τόσο με τους Γερμανούς όσο και με τους Γάλλους, καθώς η γεωγραφική τους θέση τις είχε καταδικάσει μέσα σε μισό αιώνα να αποτελούν πεδίο μαχών για τις αντιμαχόμενες στρατιές των ισχυρών γειτόνων τους και μάλιστα με βαρύτατο τίμημα. Έτσι, «η σύμπραξη σε έναν ευρύτερο συνασπισμό με τη Δυτική Γερμανία και τη Γαλλία θα μετέτρεπε τους άλλοτε εχθρούς σε εταίρους»²²

Η Ιταλία από την άλλη πλευρά με ηγέτη τον Αλτίντε ντε Γκάσπερι (Alcide de Gasperi), ακολούθησε και αυτή τη δική της πορεία υπέρ της ευρωπαϊκής ενοποίησης, με στόχο κυρίως την σύσφιξη των οικονομικών σχέσεων με τις ευρωπαϊκές χώρες ιδίως με τη Γαλλία.

Οι χώρες αυτές ήταν έτοιμες για μια αλλαγή που θα επέφερε ανάπτυξη και ανοικοδόμηση σε όλους τους τομείς. Με την έναρξη των διεργασιών για την «*συγκρότηση της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι πολιτικές ελίτ των '6' δεν φαίνεται να είχαν πλήρη επίγνωση ότι χρειαζόταν μια προσέγγιση που θα έβαζε ποιοτικά σε διαφορετική βάση τις μεταξύ τους σχέσεις*»²³.

2.1. ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΟΥΜΑΝ

Λίγο αργότερα, ο Γάλλος οικονομικός και πολιτικός σύμβουλος Jean Monnet υπήρξε «η ενοποιητική δύναμη για τη γένεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»²⁴. Εμπνευστής ενός σχεδίου, το οποίο πήρε το όνομα του από τον τότε υπουργό Εξωτερικών της Γαλλίας Ρόμπερτ Σούμαν (Robert Schuman), γνωστό ως «Διακήρυξη Σούμαν» και ανακοινώθηκε στην επέτειο των πέντε χρόνων από την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και συγκεκριμένα στις 9/5/1950. Αναμφίβολα, η Διακήρυξη Σούμαν αποτέλεσε την βάση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. «*Ήταν μια σημαντική όσο και φιλόδοξη πρόταση της γαλλικής κυβέρνησης, επιδιώκουσα να θέσει υπό κοινή διαχείριση την εκμετάλλευση του άνθρακα και χάλυβα στη Γαλλία και Γερμανία, με τη δυνατότητα συμμετοχής και άλλων κρατών της Ευρώπης. Με την*

²¹ <https://el.wikipedia.org/wiki/Μπενελούξ>

²² Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.26

²³ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.26

²⁴ https://europa.eu/european-union/about-eu/history/founding-fathers_el#box_10

πρόταση αυτή, η Γαλλία άλλαξε στάση έναντι της Γερμανίας η οποία ως ηττημένη ήταν υπό την εποπτεία και τον έλεγχο των Δυτικών Συμμάχων. Το ίδιο επαναστατική ήταν και η προτεινόμενη μέθοδος συνεργασίας, στο βαθμό που σύμφωνα με την πρόταση η κοινή διαχείριση θα γινόταν από ανεξάρτητη επιτροπή, οι αποφάσεις της οποίας θα δέσμευαν τις εθνικές κυβερνήσεις»²⁵.

Ωστόσο ο καινοτόμος αυτός σχεδιασμός του Jean Monnet, με απώτερο στόχο την αποτροπή μιας γερμανικής απειλής, υπέδειξε ότι ήταν άμεσα συνυφασμένο με την «ανάπτυξη της διακρατικής συνεργασίας ως προς τους ειδικούς τομείς, ειδικές λειτουργίες των διεθνών σχέσεων με στόχο την ικανοποίηση άμεσων αναγκών και την επίλυση τεχνικών προβλημάτων»²⁶. Μέσω αυτής επιτυγχάνονταν «στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών» μια κοινή γραμμή για πολιτική συνεργασία, «με στενές ομοσπονδιακού τύπου σχέσεις και κυβερνήσεων»²⁷

Σύμφωνα με αυτή τη Διακήρυξη περιλαμβάνονταν τρία εξής βασικά σημεία:

- «Η ειρήνη θα διασφαλιστεί στην Ευρώπη μόνο μέσα από τη συνένωση των ευρωπαϊκών κρατών
- Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία είναι ο απώτερος στόχος. Δεν μπορεί να γίνει άμεσα αλλά μέσα από κοινά επιτεύγματα των ευρωπαϊκών εθνών και με σταδιακά βήματα.
- Τα πρώτα κοινά επιτεύγματα αφορούν την οικονομική ανάπτυξη και σχετίζονται με την υπαγωγή των πρώτων υλών βαριά βιομηχανίας – τον άνθρακα και το χάλυβα σε μια κοινή υπερεθνική αρχή».²⁸

2.ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

2.1. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ (ΕΚΑΧ)

Η πρόταση αυτή είχε ως αποτέλεσμα στο σχηματισμό της **Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)** από τη Δυτική Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Με την **Συνθήκη των**

²⁵ Πλιάκος, Αστέρης Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.3

²⁶ Πλιάκος, Αστέρης Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.4

²⁷ Πλιάκος, Αστέρης Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.4

²⁸ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.27

Παρισίον που υπεγράφη την 18/4/1951 και τέθηκε σε ισχύ την 23/7/1952, ξεκίνησε η ενοποιητική διαδικασία της Ευρώπης με τη σημερινή θεσμική οντότητα, καθώς δημιουργήθηκε μια κοινή αγορά άνθρακα και χάλυβα μεταξύ των ιδρυτικών χωρών με στόχο «να εξασφαλιστεί η ειρήνη ανάμεσα στους νικητές και τους ηττημένους της Ευρώπης και να υπάρξει μεταξύ τους συνεργασία επί ίσοις όροις σε ένα κοινό θεσμικό πλαίσιο».²⁹ Η κοινή αγορά που δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη «τέθηκε σε λειτουργία στις 10/2/1953 για τον άνθρακα, τα σιδηρομεταλλεύματα και τα παλιοσίδηρα και την 1/5/1953 για τον χάλυβα».³⁰

Χωρίς αμφιβολία, ήταν κάτι «μεταξύ διεθνούς οργανισμού και βιομηχανικού καρτέλ με κύριο στόχο τη ρύθμιση και ενοποίηση των τομέων άνθρακα και χάλυβα ιδιαίτερα της Γαλλίας και της Γερμανίας».³¹ Οι τομείς αυτοί είναι βασικοί για την πολεμική βιομηχανία και η ενοποίησή τους δημιουργούσε αλληλεξαρτήσεις μεταξύ των συμβαλλόμενων ώστε «να μην μπορεί η μια χώρα να κινητοποιήσει τις ένοπλες δυνάμεις της χωρίς να το γνωρίζουν οι υπόλοιπες»³² δεδομένου ότι τα τελευταία 75 χρόνια είχαν εμπλακεί μεταξύ τους τρεις φορές σε ένοπλες συρράξεις.

«Με τη σύναψη της συνθήκης δημιουργήθηκαν όλες εκείνες οι προϋποθέσεις για αύξηση της απασχόλησης και ανύψωσης του βιοτικού επιπέδου, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης».³³

2.1.1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΝΘΡΑΚΑ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑ

«Πιο αναλυτικά, η Συνθήκη χωρίστηκε σε τέσσερις τίτλους:

- 1^{ος}: *Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα*
- 2^{ος}: *Όργανα της Κοινότητας*
- 3^{ος}: *Οικονομικές και κοινωνικές διατάξεις, και*
- 4^{ος}: *Γενικές διατάξεις.*

²⁹ Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας Ενημέρωση πολιτών, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017, σελ.12

³⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

³¹ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.

³² https://europa.eu/european-union/law/treaties_el

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

Στο περιεχόμενό της σημαντικά ήταν επίσης: *δύο πρωτόκολλα*, ένα για τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και ένα άλλο για τις σχέσεις της ΕΚΑΧ με το Συμβούλιο της Ευρώπης, και *αλλά μια σύμβαση για τις μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες αφορούσαν την εφαρμογή της Συνθήκης, τις σχέσεις της Κοινότητας με τις τρίτες χώρες και τα γενικά μέτρα διασφάλισης*». ³⁴

2.1.2. ΔΟΜΗ

Ως προς τη δομή η πρώτη «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» διέφερε από τους κλασικούς διεθνείς οργανισμούς, ωστόσο τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, με τη σημερινή τους μορφή, προέρχονται από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ και αποτελούνταν από:

- **Την Ανώτατη Αρχή,**
- **Συνέλευση**
- **Συμβούλιο**
- **Δικαστήριο**

2.1.3. ΑΝΩΤΑΤΗ ΑΡΧΗ

«Το κεντρικό όργανό της ήταν η *Ανώτατη Αρχή*, η οποία λειτουργούσε ανεξάρτητα των κρατών μελών»³⁵. Η Ανώτατη Επιτροπή, αποτέλεσε τον πρόδρομο της σημερινής Ευρωπαϊκής και Οικονομικής Επιτροπής και ήταν ένα ανεξάρτητο εκτελεστικό συλλογικό όργανο το οποίο αποτελούνταν από εκπροσώπους των παραγωγών, των εργαζομένων, των καταναλωτών και εμπόρων και είχε ως αποστολή να μεριμνά για την υλοποίηση των στόχων που καθορίζονταν στη Συνθήκη και να ενεργεί προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. «Αποτελούνταν από *εννέα μέλη* (εκ των οποίων έως δύο μπορούσαν να έχουν την ίδια εθνικότητα) τα οποία διορίζονταν για έξι έτη. Επρόκειτο για μια πραγματικά υπερεθνική αρχή η οποία διέθετε εξουσία λήψης αποφάσεων. Μεριμνούσε για:

---

³⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022\](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022)

³⁵ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.4

- τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητάς της,
- τη διάθεση των προϊόντων υπό τις ίδιες συνθήκες,
- την προώθηση των κοινών εξαγωγών, και
- τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα»³⁶.

Ενώ «ως απώτερος σκοπος της ήταν η δημιουργία μιας κοινής Ανώτατης αρχής για:

- Την εποπτεία της αγοράς,
- Την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανόνες ανταγωνισμού και
- τη διασφάλιση διαφάνεια των τιμών»³⁷

2.1.4. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Ένα ακόμη θεσμικό όργανο ήταν η Συνέλευση, (σήμερα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,) το οποίο απαρτιζόταν από 78 βουλευτές, αντιπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων. Συγκεκριμένα υπήρχαν από τη Γερμανία (18), από τη Γαλλία(18) από την Ιταλία (18), από το Βέλγιο (10), από τις Κάτω Χώρες (10) και (4) από το Λουξεμβούργο. Βάσει της Συνθήκης, **η Συνέλευση είχε ελεγκτικές αρμοδιότητες**³⁸.

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISUM%3Axy0022>

³⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISUM%3Axy0022>

³⁸ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.4

2.1.5. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

*«Πρόδρομος του σημερινού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαρτιζόταν από έξι αντιπροσώπους των εθνικών κυβερνήσεων. Η προεδρία ασκείτο εκ περιτροπής από κάθε κράτος μέλος του Συμβουλίου για περίοδο τριών μηνών. Ρόλος του Συμβουλίου ήταν να εναρμονίζει τη δράση της Ανώτατης Αρχής και τη γενικότερη οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων. Η σύμφωνη γνώμη του ήταν αναγκαία για τις σημαντικές αποφάσεις που λάμβανε η Ανώτατη Αρχή».*³⁹

2.1.6. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

*«Πρόδρομος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελούνταν από επτά δικαστές οι οποίοι διορίζονταν κατόπιν κοινής συμφωνίας των κυβερνήσεων των κρατών μελών για περίοδο έξι ετών. Το δικαστήριο εξασφάλιζε την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συνθήκης.»*⁴⁰

2.1.7. ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΑΧ

Για την εκπλήρωση της αποστολής της, «η ΕΚΑΧ:

- *συνέλλεγε πληροφορίες από τις επιχειρήσεις και τις ενώσεις άνθρακα και χάλυβα,*
- *διαβουλευόταν με τα διάφορα μέρη (επιχειρήσεις άνθρακα και χάλυβα, εργαζόμενοι κ.λπ.), και*
- *είχε την εξουσία να διενεργεί ελέγχους για να ελέγξει τις πληροφορίες που της παρέχονταν.*

*Στις περιπτώσεις όπου οι επιχειρήσεις δεν τηρούσαν τις υποχρεώσεις τους έναντι της Ανώτατης Αρχής, η τελευταία είχε το δικαίωμα να επιβάλλει κυρώσεις, μεταξύ άλλων, πρόστιμα (το ανώτατο ποσό των οποίων ήταν 1 % του ετήσιου κύκλου εργασιών) και χρηματικές ποινές (5 % του μέσου ημερησίου κύκλου εργασιών για κάθε ημέρα καθυστέρησης)».*⁴¹

---

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

⁴⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

⁴¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

2.1.8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΚΑΧ

Με την συλλογή και επεξεργασία αυτών των πληροφοριών, καθοριζόταν ανάλογα η δράση των ενδιαφερομένων και η δράση της ΕΚΑΧ . Η ΕΚΑΧ έπαιξε κυρίως έμμεσο βοηθητικό ρόλο σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις στον τομέα των τιμών και της γενικότερης εμπορικής πολιτικής. Ωστόσο, σε περίπτωση μειωμένης ζήτησης ή μικρού όγκου παραγωγής , η ΕΚΑΧ μπορούσε να παρέμβει επιβάλλοντας μέτρα είτε με οργανωμένη μείωση της παραγωγής, είτε, αν η παραγωγή κρινόταν ανεπαρκής , καθορίζοντας την κατανάλωση , την κατανομή των πόρων και το επίπεδο των εξαγωγών .

2.1.9. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ

Επίσης σημαντικό ήταν ότι η Συνθήκη απαγόρευε κάθε πρακτική αθέμιτου ανταγωνισμού καθώς και πρακτικές διακρίσεως τιμών σε παρόμοιες συναλλαγές . Οι κανόνες αυτοί βρήκαν επίσης εφαρμογή και στον τομέα των μεταφορών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως όταν διαπιστωνόταν ότι υπήρχε ή υπό τον φόβο κάποιας γενικευμένης κρίσης , η Ανώτατη Αρχή μπορούσε να καθορίζει ανώτατες ή κατώτατες τιμές εξαγωγής στο εσωτερικό της Κοινότητας. Και τέλος προκειμένου να διασφαλίζει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, η Ανώτατη Αρχή έπρεπε να είναι ενήμερη για όλες τις δράσεις των κρατών μελών που θα μπορούσαν να τον θέσουν σε κίνδυνο. Επίσης, η συνθήκη πραγματευόταν τρεις συγκεκριμένες περιπτώσεις που ήταν δυνατό να μετατρέψουν τον υγιή ανταγωνισμό σε αθέμιτο :

- τις **συμπράξεις,**
- τις **συγκεντρώσεις** και
- τις **καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης.**

Η Συνθήκη της ΕΚΑΧ, έπαυσε να ισχύει την 23^η Ιουλίου του 2002, πενήντα χρόνια μετά, έχοντας εκπληρώσει με επιτυχία την αποστολή της. Πλέον η κοινή διαχείριση του άνθρακα και χάλυβα εντάχθηκε στην συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με ειδικό πρωτόκολλο που προσαρτήθηκε στη Συνθήκη της Νίκαιας .

2.3. ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΜΥΝΑΣ (ΕΑΚ)

Οι δυτικοευρωπαϊκοί πειραματίστηκαν στη συνέχεια για σύντομο χρόνο με την ίδρυση μιας δεύτερης **Κοινότητας της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)**. Η συνθήκη αυτή ήταν αποτέλεσμα της αντίδρασης της Γαλλίας ως προς τις ΗΠΑ, τον επανεξοπλισμό της Δυτικής Γερμανίας και την ένταξη της στο ΝΑΤΟ. «*Η στάση των ΗΠΑ υπαγορευόταν από τη σκέψη ότι αυτό που συνέβη την Κορέα, με την καθοδήγηση της ΕΣΣΔ, θα μπορούσε να γίνει και στην Ευρώπη, η οποία επομένως έπρεπε να προετοιμαστεί καταλλήλως. Οι γερμανικές δυνάμεις έπρεπε να συμμετέχουν σε μια ενιαία Ατλαντική Δύναμη, η οποία υπό την κοινή ανώτατη διοίκηση του ΝΑΤΟ, θα ήταν έτοιμη να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη σοβιετική επίθεση*»⁴².

Το εγχείρημα του Μονέ αποδείχθηκε ιδιαίτερα φιλόδοξο για την εποχή, αλλά δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Με λίγα λόγια το σχέδιο αυτό για τη δημιουργία της ΕΑΚ (European Defense Community) αποτέλεσε ουσιαστικά την πρώτη προσπάθεια για τη διαμόρφωση κοινής πολιτικής στην άμυνα και τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρώπης. Ο Μονέ πίστευε ότι με την δημιουργία μιας Δεύτερης Κοινότητας θα επέτρεπε τον από κοινού έλεγχο του γερμανικού στρατού από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις υπεγράφη στις 27/5/1952 η συνθήκη **Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)** από τις 6 χώρες που ήταν ήδη μέλη της ΕΚΑΧ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι «*η θεσμική αρχιτεκτονική της Συνθήκης της ΕΑΚ έμοιαζε με εκείνη της ΕΚΑΧ. Δημιουργήθηκε ένα σχέδιο το οποίο βασίζονταν:*

- 1. σε μια συντονισμένη εξωτερική πολιτική, με στόχο να εξελιχθεί σε μια κοινή πολιτική*
- 2. στη θέσπιση ενός κοινοτικού φόρου για τις δαπάνες και*
- 3. στην εγκαθίδρυση μιας κοινής αγοράς.»*⁴³

Ωστόσο η γαλλική εθνοσυνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 30 Αυγούστου του 1954 ανέβαλε τη συζήτηση για την αποδοχή αυτής της συνθήκης καθώς οι γαλλικοί δεν επιθυμούσαν την ένωση του γαλλικού στρατού με άλλες δυνάμεις ενώ οι κομμουνιστές δεν επιθυμούσαν τον εκ νέου εξοπλισμό της Γερμανίας. Ενώ οι

⁴² Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,σελ.5

⁴³ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,σελ.5

άλλες χώρες συμφώνησαν στην δημιουργία αυτής, η ασυμφωνία των Γάλλων διέκοψε τις διαδικασίες.

Την ίδια χρονιά και μετά από πρωτοβουλία της Μεγάλης Βρετανίας συνήφθη η συμφωνία των Παρισίων, η οποία μεταξύ άλλων αποσκοπούσε στην δημιουργία μιας **Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)**, στην οποία η Γερμανία και η Ιταλία έγιναν μέλη. Στην ΔΕΕ περιλαμβάνονταν και οι χώρες μέλη της ΕΚΑΧ. Στόχος της ήταν να αποτελέσει την κύρια αμυντική δύναμη της Δυτικής Ευρώπης με την αναδιοργάνωση του στρατού και την ανάκτηση της κυριαρχίας της Δυτικής Γερμανίας σε συνδυασμό με την είσοδο της στο NATO. Το μείον της ήταν ότι δεν κατάφερε ποτέ να σταθεί αντάξια απέναντι στο NATO ή τις άλλες συμμαχίες και έμεινε στο σκοτάδι για πολλά χρόνια.

Η αποτυχία της συνθήκης ΕΑΚ, είχε ως αποτέλεσμα οι εκπρόσωποι των κρατών της Benelux να επεξεργαστούν ένα μνημόνιο το οποίο θα είχε βάσεις στην οικονομική ενοποίηση. Θεώρησαν ότι για να γίνει πολιτική ενοποίηση έπρεπε να προηγηθεί μια οικονομική. *«Την 1^η και 2^α Ιουνίου 1955, οι υπουργοί εξωτερικών και κρατών μελών της ΕΚΑΧ συνήλθαν στη Μεσσήνη της Σικελίας για να συζητήσουν το προαναφερθέν μνημόνιο. Για την επεξεργασία σχεδίων συνθηκών σύστησαν μια διακυβερνητική επιτροπή, θέτοντας επικεφαλής τον Βέλγο Paul Henri Spaak. Στις 21/4/1956, η εν λόγω επιτροπή κατέθεσε την έκθεσή της»⁴⁴.*

Η μέθοδος του Σχεδίου Schuman, ήταν αρκετά διαφορετική από το σχέδιο Spaak. *«Αντί να προτάξει τα όργανα και τις εξουσίες τους, λόγω της έντονης επιφύλαξης που δημιούργησε η αποτυχία της συνθήκης ΕΑΚ για τη σύσταση υπερεθνικών οργανισμών, επισήμανε τα προς επίλυση ουσιαστικά προβλήματα σχετικά με την εγκαθίδρυση μιας κοινής αγοράς και της προώθησης της ειρηνικής χρήσης της ατομικής ενέργειας. Τα όργανα που θα απαιτούνταν για την επίτευξη αυτού του στόχου θα καθορίζονταν από τις σχετικές ανάγκες αποτελεσματικής λειτουργίας των νέων κοινοτήτων»⁴⁵.*

---

⁴⁴ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,σελ.6

⁴⁵ Πλιάκος Αστέρης, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.6-7

Σύμφωνα με το σχέδιο τα στάδια «της Κοινής Αγοράς περιλάμβαναν:

- Την κατάργηση των εσωτερικών δασμών και ποσοτικών περιορισμών δημιουργώντας μια ελεύθερη ζώνη συναλλαγών
- Την υιοθέτηση ενός κοινού δασμολογίου
- Τη δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης
- Προοδευτική κατάργηση των φραγμών στην ελεύθερη διακίνηση προσώπων, Αγαθών, Υπηρεσιών και Κεφαλαίων.

Αλλά επίσης και την εφαρμογή κοινών πολιτικών στον τομέα της γεωργίας».⁴⁶

«Σε επίπεδο των οργάνων και της κατανομής των εξουσιών **το Σχέδιο Spaak** πρότεινε τέσσερις αρχές:

- 1) Με την επιφύλαξη μιας στενότερης συνεργασίας στους τομείς νομισματικής, δημοσιονομικής και κοινωνικής πολιτικής, παρίσταται ανάγκη να γίνει διάκριση μεταξύ θεμάτων γενικής πολιτικής που πρέπει να παραμείνουν υπό την εξουσία των κρατών μελών και θεμάτων σχετικών με τη λειτουργία της κοινής αγοράς.
- 2) Η διαχείριση των συμφερόντων των παραγωγών και η σχετική ασφάλεια δικαίου έπρεπε να ανατεθεί σε ένα κοινό κοινοτικό όργανο η φύση του οποίου θα διευκόλυνε τη νέα ανταγωνιστική λειτουργία τους, χωρίς την εμπλοκή διακυβερνητικών διαδικασιών, οι οποίες θα μπορούσαν να επιδράσουν παραλυτικά στην άμεση, διάφανη και αντικειμενική λειτουργία των νέων κανόνων
- 3) Τα μέτρα γενικής πολιτικής που υπάγονται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών έπρεπε να διευκολύνεται η λήψη τους μέσω προτάσεων που θα έπρεπε να επεξεργάζεται ένα κοινό όργανο και
- 4) Είναι ανάγκη να προβλεφθεί η προσφυγή σε ένα δικαστήριο, όπως επίσης και η θέσπιση μιας κοινοβουλευτικής εποπτείας.»⁴⁷

2.4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ - ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΟΚ-ΕΚΑΕ)

⁴⁶ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.32

⁴⁷ Πλιάκος Αστέρης Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σελ.7-8

Λίγο αργότερα και πιο συγκεκριμένα στις 23/3/1957 με τις *Συνθήκες της Ρώμης* και με τη βοήθεια του Jean Monnet, ο οποίος παραιτήθηκε από την προεδρία της Ανώτατης Επιτροπής της ΕΚΑΧ για να αφοσιωθεί στην προώθηση της διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δημιουργήθηκαν δυο νέες Κοινότητες: η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η οποία καθιέρωσε για πρώτη φορά την Τελωνειακή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ) για συνεργασία σε θέματα χρήσης πυρηνικής ενέργειας. «Στην ουσία με την υπογραφή της συνθήκης αυτής απαιτούνταν η δημιουργία μιας ευρύτερης κοινής αγοράς, η οποία θα κάλυπτε ένα μεγάλο φάσμα αγαθών και υπηρεσιών»⁴⁸.

Η ΕΟΚ είχε διευρυμένες αρμοδιότητες, ενώ η ΕΚΑΕ αποσκοπούσε στην δημιουργία ιδανικών συνθηκών για ειρηνική και ορθή χρησιμοποίηση της ατομικής ενέργειας.

Με μια ιδιαίτερη Σύμβαση που υπογράφηκε και τέθηκε σε ισχύ μαζί με τις άλλες δυο Συνθήκες, οι τρεις κοινότητες αποκτούσαν για πρώτη φορά τρία κύρια όργανα: **τη Συνέλευση** (μετέπειτα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), **το Δικαστήριο** και την **Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή**. Σε κάθε περίπτωση και οι τρεις διατηρούσαν την αυτονομία τους από νομικής απόψεως ως διακριτοί διεθνείς οργανισμοί. Οι νέες Κοινότητες σχημάτισαν δυο διαφορετικές Επιτροπές σε αντίθεση με την παλαιότερη «Ανώτατη Αρχή» της ΕΚΑΧ. Η Επιτροπή της ΕΟΚ είχε επικεφαλής τον *Walter Hallstein* και η Επιτροπή της ΕΚΑΕ τον *Louis Armand* τον οποίο διαδέχτηκε ο *Etienne Hirsch*.

2.5. ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ-ΣΥΝΘΗΚΗ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

Η Συνθήκη Συγχώνευσης αποτέλεσε την βάση για τη δημιουργία της Σύγχρονης Ε.Ε. Πριν από την σύναψή της, οι τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ & ΕΚΑΕ) μοιράζονταν ήδη από το 1957 ορισμένα κοινά θεσμικά όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: Την Κοινοβουλευτική Συνέλευση, το Δικαστήριο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

Στις 8/4/1965 με τη **Συνθήκη της Συγχώνευσης** (ή αλλιώς **Συνθήκη Βρυξελλών**), που τέθηκε σε ισχύ στις 1/7/1967, οι τρεις Κοινότητες (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ & ΕΚΑΕ) απέκτησαν μια ενιαία ολοκληρωμένη θεσμική δομή. Παρόλο που παρέμειναν

⁴⁸ Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας Ενημέρωση πολιτών, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017,σελ.12

νομικά ανεξάρτητες, «η Συνθήκη Συγχώνευσης προέβη σε εξορθολογισμό των θεσμικών οργάνων τους, συγχωνεύοντας, τα τότε ανεξάρτητα ακόμα, εκτελεστικά τους όργανα- αυξάνοντας των αριθμό των κοινών ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων σε 5- και σε σχετικές τροποποιήσεις των τριών κοινοτικών συνθηκών»⁴⁹ και στο εξής έγιναν γνωστές στο σύνολό τους ως Ευρωπαϊκές Κοινοότητες.

Η Συνθήκη καταργήθηκε- με εξαίρεση του Πρωτοκόλλου της 8/4/1965 περί προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων- από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

2.5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ

Τα βασικά σημεία της συνθήκης ήταν τα παρακάτω :

1. *«Τα εκτελεστικά όργανα συγχωνεύθηκαν ως εξής:*

Το συμβούλιο των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων- το σημερινό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης- αντικατέστησε ως ενιαίος φορέας το Ειδικό Συμβούλιο υπουργών της ΕΚΑΧ, το Συμβούλιο της ΕΟΚ και το Συμβούλιο της ΕΥΡΑΤΟΜ

2. *Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων- σημερινή Ευρωπαϊκή Επιτροπή- αντικατέστησε ως ενιαίος φορέας την Ανώτατη Αρχή της ΕΚΑΧ, την Επιτροπή της ΕΟΚ και την Επιτροπή της ΕΥΡΑΤΟΜ.*

Ωστόσο, τα νέα εκτελεστικά όργανα θα εξακολουθούσαν να ενεργούν σύμφωνα με τις συνθήκες που διέπουν κάθε μια από τις 3 κοινότητες και σύμφωνα με τα νέα άρθρα της συνθήκης. Επίσης οι κανόνες για τη σύνθεση και λειτουργία τους συγκεντρώθηκαν σε ένα νέο σώμα κειμένου και τα αντίστοιχα άρθρα των συνθηκών της ΕΚ καταργήθηκαν»⁵⁰.

Οι διαφορές μεταξύ των 3 συνθηκών, αναφορικά με το Συμβούλιο, ήταν οι εξής :

- Το χρονικό διάστημα της προεδρίας εναρμονίστηκε με το μεγαλύτερο σε διάρκεια που προέβλεπαν οι συνθήκες τις ΕΟΚ και ΕΥΡΑΤΟΜ
- Ο συντονισμός των κανόνων λήψης αποφάσεων λάμβανε χώρα μόνο εφόσον οι πράξεις απαιτούνταν να θεσπίζονται βάσει των 3 συνθηκών (δηλ. σε σχέση με τα κοινά θεσμικά όργανα, τον προϋπολογισμό και τη διοίκηση)
- Υπήρξε εναρμόνιση των εννοιών της απλής πλειοψηφίας, της ειδικής πλειοψηφίας και της ομοφωνίας σύμφωνα με τις συνθήκες της ΕΟΚ και της ΕΥΡΑΤΟΜ.

⁴⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:4301863>

⁵⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:4301863>

- Η EMA επισημοποιήθηκε ως προπαρασκευαστικό όργανο του Συμβουλίου και η λειτουργία της παρατάθηκε μετά τη λήξη της Συνθήκης της ΕΚΑΧ

Αναφορικά με την Επιτροπή:

- Ο αριθμός των μελών της ορίστηκε σε 9
- Οι κανόνες για τον διορισμό των μελών και της θέσης τους, καθώς και την γενικότερη λειτουργία της Επιτροπής ευθυγραμμίστηκαν με εκείνους της συνθήκης της ΕΟΚ
- Εναρμονίστηκε η ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή καλείται να δημοσιεύει τη γενική έκθεση για τις δραστηριότητες των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων καθώς επίσης και η ημερομηνία συνεδρίασης της Κοινοβουλευτικής συνέλευσης για την εξέταση της εν λόγω θέσης.
- Οι κανόνες σχετικά με το πως η επιτροπή είναι πολιτικά υπόλογη στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση ευθυγραμμίστηκαν με τους κανόνες των συνθηκών της ΕΟΚ και της ΕΥΡΑΤΟΜ παρέχοντας, ανά πάσα στιγμή, τη δυνατότητα άσκησης κριτικής στη διοίκηση της Επιτροπής .

2.6 ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ

2.6.1. 1^η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Η κατάργηση των δασμών μεταξύ έξι χωρών της **ΕΟΚ** και η εφαρμογή κοινών πολιτικών στην γεωργία και τον τομέα του εμπορίου είχαν ως αποτέλεσμα την επιθυμία ένταξης νέων μελών. Έτσι λοιπόν, την 1^η Ιανουαρίου του 1973 η Δανία (συμπεριλαμβανομένης και της Γροιλανδίας, η οποία αποχώρησε το 1985), η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο συνθέτουν την πρώτη διεύρυνση από έξι σε εννέα μέλη. Η Νορβηγία είχε επίσης υπογράψει συμφωνία προσχώρησης στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ωστόσο δεν επικυρώθηκε ποτέ λόγω του αρνητικού αποτελέσματος του δημοψηφίσματος που είχε διεξαχθεί στη χώρα. Το 1979 πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες άμεσες δημοκρατικές εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2.6.2. 2^η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ-3^η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Την δεκαετία του 1980 προσχώρησαν: η Ελλάδα (1/1/1981), η οποία αποτέλεσε και το δέκατο μέλος της Ευρωπαϊκής κοινότητας, η Ισπανία και η Πορτογαλία(1/1/1986). Ενώ οι δύο τελευταίες είχαν υποβάλει αίτηση ένταξης το 1977, χρειάστηκαν 8 χρόνια διαπραγματεύσεων για να καταλήξουν σε συμφωνία προσχώρησης. *«Η προσχώρηση αυτή πραγματοποιήθηκε μετά την πτώση των*

δικτατοριών και στις τρεις αυτές χώρες. Η διεύρυνση των Κοινοτήτων στη Νότια Ευρώπη έκανε επιτακτική την ανάγκη εφαρμογής προγραμμάτων περιφερειακής ενίσχυσης. Οι διαπραγματεύσεις εστίασαν στον εκτενή γεωργικό τομέα των δύο χωρών της Ιβηρικής και τον ανταγωνισμό με τη Γαλλία και τη Νότια Ιταλία. Οι δυσκολίες ξεπεράστηκαν με «την οργάνωση σε νέα βάση με νέους ποσοτικούς περιορισμούς οι κοινοτικές αγορές φρούτων, κρασιού, λαχανικών και ελαιόλαδου». ⁵¹

2.7. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΕΝΓΚΕΝ

Το 1985 υπεγράφη μεταξύ πέντε ευρωπαϊκών κρατών (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες) η **Συμφωνία Σένγκεν**, που επέτρεψε τη σταδιακή κατάργηση των συστηματικών συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών που συμμετείχαν. Το 1986 υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή σημαία ενώ υπεγράφη και η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, η οποία προωθούσε την δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς. «Ο ακρογωνιαίος λίθος της κοσμογονίας στην Ευρώπη ήταν η επανένωση της Γερμανίας»⁵² δηλαδή, μετά την πτώση του Τείχους (1989), η Ανατολική Γερμανία εισήλθε στην Κοινότητα το 1990, ως τμήμα της διευρυμένης Γερμανίας.

Καθώς η διεύρυνση προς την Ανατολική Ευρώπη ήταν προ των πυλών, αποφασίστηκαν από κοινού τα **Κριτήρια της Κοπεγχάγης** (Ιούνιος 1993), μια σειρά από κανονισμούς στους οποίους έπρεπε να πληροί από εδώ και στο εξής οποιοδήποτε κράτος επιθυμούσε τη προσχώρηση.

2.8.ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ- ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Η **Ευρωπαϊκή Ένωση** ιδρύθηκε επίσημα την 1^η Νοεμβρίου 1993 με την εφαρμογή της **Συνθήκης του Μάαστριχτ**, η οποία στην παγκόσμια ιστορία είναι μια συνθήκη με πάρα πολύ ευρύ οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιεχόμενο και ταυτόχρονα διατηρεί την ισοτιμία των συμμετεχόντων κρατών.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, είναι η τρίτη σε σειρά συνθήκη μετά την Συνθήκη της Ρώμης και την Ενιαία πράξη. Το περιεχόμενο της συντελείται από 7 λατιναριθμούμενους τίτλους. Πιο αναλυτικά:

---

⁵¹ Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας Ενημέρωση πολιτών, Ευρωπαϊκή Ένωση, 2017 ,σελ.12

⁵² Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.47

“Ο Τίτλος I αφορά κοινές διατάξεις (ίδρυση Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέση στόχων και σύσταση Ευρωπαϊκού Συμβουλίου).

Ο Τίτλος II αφορά διατάξεις για την τροποποίηση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ε.Ο.Κ. ενόψει της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (πρακτικά μετονομάστηκε η Ε.Ο.Κ. σε Ε.Κ. και προστέθηκαν οι σημαντικότερες διατάξεις περί Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης).

Ο Τίτλος III αφορά διατάξεις για την τροποποίηση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ε.Κ.Α.Χ..

Ο Τίτλος IV αφορά διατάξεις για την τροποποίηση της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ε.Κ.Α.Ε. (ΕΥΡΑΤΟΜ).

Ο Τίτλος V αφορά διατάξεις σχετικά με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (πρόκειται για το δεύτερο πυλώνα του νέου συστήματος).

Ο Τίτλος VI αφορά διατάξεις σχετικά με τη συνεργασία στους τομείς της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων (πρόκειται για τον τρίτο πυλώνα του νέου συστήματος).⁵³

Ο Τίτλος VII που περιλαμβάνει τις τελικές διατάξεις. Τα παραπάνω ακολουθούν 17 Πρωτόκολλα, τα περισσότερα από τα οποία προσαρτήθηκαν στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ε.Κ., και 33 Δηλώσεις.⁵⁴

2.8.1.ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΕΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Σύμφωνα με την εν λόγω συνθήκη, η ένωση θεμελιώνεται επί των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πρώτος πυλώνας), με δύο πρόσθετους τομείς συνεργασίας (δεύτερος και τρίτος πυλώνας): Την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις (ΔΕΥ). Πιο αναλυτικά:

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα (πρώτος πυλώνας) «Σύμφωνα με το άρθρο 3§1 ΣΛΕΕ(πρώην άρθρο 3 ΣΕΚ) Η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα στους ακόλουθους τομείς:

- α) τελωνειακή ένωση,
- β) θέσπιση των κανόνων ανταγωνισμού που είναι αναγκαίοι για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς,

⁵³ https://el.wikipedia.org/wiki/Συνθήκη_του_Μάαστριχτ

⁵⁴ https://el.wikipedia.org/wiki/Συνθήκη_του_Μάαστριχτ#Οι_συνέπειες_της_Συνθήκης_του_Μάαστριχτ

- γ) νομισματική πολιτική για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ,
δ) διατήρηση των βιολογικών πόρων της θάλασσας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής,
ε) κοινή εμπορική πολιτική.

Ενώ στο ίδιο άρθρο §2. Η Ένωση έχει επίσης αποκλειστική αρμοδιότητα για τη σύναψη διεθνούς συμφωνίας όταν η σύναψη αυτή προβλέπεται σε νομοθετική πράξη της Ένωσης ή είναι απαραίτητη για να μπορέσει η Ένωση να ασκήσει την εσωτερική της αρμοδιότητα, ή κατά το μέτρο που ενδέχεται να επηρεάσει τους κοινούς κανόνες ή να μεταβάλει την εμβέλειά τους.

Επίσης στο Άρθρο 8 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 3, παράγραφος 2, της ΣΕΚ)

(1) Σε όλες τις δράσεις της, η Ένωση επιδιώκει να εξαλειφθούν οι ανισότητες και να προαχθεί η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών». ⁵⁵

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) (δεύτερος πυλώνας): «Η Ένωση είχε ως αποστολή να καθορίζει και να εφαρμόζει, με διακυβερνητικές μεθόδους, μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας. Τα κράτη μέλη όφειλαν να υποστηρίζουν την πολιτική αυτή ενεργά και ανεπιφύλακτα, σε πνεύμα αφοσίωσης και αμοιβαίας αλληλεγγύης. Στόχοι της πολιτικής αυτής ήταν, μεταξύ άλλων: η προστασία των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης, σύμφωνα με τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών· η ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης με κάθε τρόπο· η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας· η ανάπτυξη και η ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.» ⁵⁶

Και τέλος ο τρίτος πυλώνας: «Η συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Καθήκον της Ένωσης ήταν να αναλάβει κοινή δράση στους τομείς αυτούς με διακυβερνητικές μεθόδους ώστε να παρέχει στους πολίτες υψηλό επίπεδο ασφάλειας εντός του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κάλυπτε τους ακόλουθους τομείς: — κανόνες σχετικά με τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Κοινότητας και ενίσχυση των ελέγχων· — καταπολέμηση της

⁵⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, 30.3.2010

⁵⁶ http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.1.3.pdf

τρομοκρατίας, της σοβαρής εγκληματικότητας, της διακίνησης ναρκωτικών και της διεθνούς απάτης· — δικαστική συνεργασία σε ποινικές και αστικές υποθέσεις.»⁵⁷

Με άλλα λόγια θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Συνθήκη του Μάαστριχτ έφερε μαζί της τις εξής συνέπειες:

Πρώτα την ώθηση προς το ΝΑΤΟ. Οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης λόγω ασθενικών οικονομιών και ευάλωτων νομικών και χρηματοπιστωτικών οργανισμών προκειμένου να ενταχθούν άμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έπρεπε να εισέλθουν στο ΝΑΤΟ. Σαν δεύτερη συνέπεια μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι Ευρωπαϊκοί λαοί αντιλήφθηκαν τις μέχρι τότε αφανείς λειτουργίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά την έγκριση της Συνθήκης σε όλες τις χώρες, για πρώτη φορά τέθηκε θέμα Ευρώπης στην εσωτερική πολιτική ατζέντα αρκετών χωρών. Τέλος, άνοιξε ο δρόμος της συνένωσης τουλάχιστον του δυτικού τμήματος της Ευρώπης. Οι χώρες που μέχρι τότε ανήκαν στην παλιά **Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών** (Σουηδία, Αυστρία, Φινλανδία) έκαναν αίτηση προσχώρησης, αφού δεν περιορίζονταν από την δέσμευση της ουδετερότητάς τους.

2.9. ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Αποτέλεσμα της Διακυβερνητικής Διάσκεψης που ξεκίνησε στις 29 Μαρτίου 1996 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τορίνο αποτέλεσε η **Συνθήκη του Άμστερνταμ**. Ωστόσο η παρούσα συνθήκη δεν ήταν σαφής αναφορικά με την διεύρυνση και την εξωτερική πολιτική, δημιουργώντας κενά τα οποία επιλύθηκαν με την επικύρωση της συνθήκης της Λισαβόνας.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ υπογράφηκε στις 17/6/1997 χωρίς να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην διαδικασία της ολοκλήρωσης, σημειώνοντας ωστόσο πρόοδο σε αρκετές πολιτικές.

Πιο αναλυτικά, η παρούσα συνθήκη κατέστησε πιο «*αποτελεσματική τη θεσμική δομή της ένωσης*»⁵⁸ ενισχύοντας το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με έμφαση στη διαδικασία λήψης κοινών αποφάσεων, ενώ παράλληλα τροποποίησε και ενίσχυσε τις διατάξεις του τρίτου πυλώνα, ο οποίος μετονομάστηκε σε «**αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις**», άρχισε να εντάσσεται στο κοινοτικό σύστημα και καθιερώθηκε υπό προϋποθέσεις η δυνατότητα

⁵⁷ http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_1.1.3.pdf

⁵⁸ www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/2/3/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

στενότερης συνεργασίας μιας πλειοψηφίας κρατών μελών σε επιμέρους θέματα. Παράλληλα, αναβλήθηκαν οι νέες ρυθμίσεις ως προς τη σύνθεση και λειτουργία των θεσμικών οργάνων, μέχρι να θεωρηθούν απαραίτητες από την επερχόμενη διεύρυνση και έγιναν μικρές αλλαγές στις διατάξεις για την ΚΕΠΠΑ.

Ένας άλλος σημαντικός στόχος της Συνθήκης του Άμστερνταμ ήταν να θέσει την απασχόληση και την κοινωνική προστασία στο επίκεντρο της Ένωσης. Ενώ δήλωνε ότι τα κράτη-μέλη είχαν την κύρια ευθύνη για την απασχόληση, η αναθεωρημένη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα υποχρέωσε να επιδιώκουν από κοινού να βρίσκουν λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας. Η κυβέρνηση των Εργατικών του Ηνωμένου Βασιλείου δέχτηκε τους κοινωνικούς στόχους της Συνθήκης και επομένως η συμφωνία για την κοινωνική πολιτική, η οποία εξαιρούσε αυτό το κράτος από αυτήν την κοινή πολιτική, καταργήθηκε.

Η υπογραφή της συνθήκης του Άμστερνταμ επέτρεψε το άνοιγμα των διαπραγματεύσεων για την προσχώρηση στην Ένωση της Κύπρου, της Εσθονίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβενίας, της Τσεχίας, της Λιθουανίας, της Λετονίας, της Σλοβακίας, της Μάλτας, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Όσον αφορά την Τουρκία, η Ένωση προκειμένου να προχωρήσει η ένταξή της σε αυτήν, ζήτησε την διαδικασία εκδημοκρατισμού της και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με τον όρο αυτό, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999, αποφάσισε να συμπεριλάβει την Τουρκία μεταξύ των υπολοίπων προς ένταξη κρατών, χωρίς ωστόσο να ανοίξει διαπραγματεύσεις μαζί της. Αυτό το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέβαλε σημαντικά στην αδρανοποίηση του όρου της προηγούμενης επίλυσης του πολιτικού προβλήματος για την ένταξη της Κύπρου στην Ένωση.

2.10. 4^Η ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

«Η Τέταρτη διεύρυνση υλοποιήθηκε αφού μεσολάβησαν τα κοσμοϊστορικά γεγονότα που οδήγησαν στο τέλος του Ψυχρού Πολέμου την περίοδο 1989-1990 και η Κοινοτική Ευρώπη μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση.»⁵⁹ Με το πέρασμα του χρόνου και καθώς προχωρούσαν οι διαδικασίες ολοκλήρωσής της Ευρωπαϊκής ένωσης όλο και

---

⁵⁹ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.Σελ.43

περισσότερες χώρες επιθυμούσαν να γίνουν μέλη της όπως η Αυστρία, η Φιλανδία, η Σουηδία και η Ελβετία, όπως και η Νορβηγία.

«Τελικά τρεις κατάφεραν να προσχωρήσουν ως πλήρη μέλη: Η Σουηδία, η Φιλανδία και η Αυστρία. Οι διαδικασίες ένταξης προχώρησαν αρκετά γρήγορα και ολοκληρώθηκαν την άνοιξη του 1994 καθώς οι υπό ένταξη χώρες είχαν εξοικειωθεί με το ευρωπαϊκό κεκτημένο γιατί συμφώνησαν με την Ε.Ε. στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) από το 1992. Ο ΕΟΧ προέβλεπε την επέκταση της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών, κεφαλαίων, εργαζομένων και υπηρεσιών, που καλύπτan μεγάλο μέρος του κεκτημένου, ταυτόχρονα με την έναρξη της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγοράς. Η νέα Ευρώπη των “15” απέκτησε νέο ποιοτικό βάθος και γεωγραφική διάσταση»⁶⁰

2.11. ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

«Η συνθήκη της Νίκαιας που υπογράφηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2001, δεν απέβλεπε στο να δώσει νέα ώθηση στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά να προετοιμάσει τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να λειτουργήσουν με τους εκπροσώπους δέκα νέων κρατών μελών»⁶¹. Η Συνθήκη της Νίκαιας επέφερε μεταρρύθμιση της δομής των Θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη αυτή εκσυγχρόνισε το θεσμικό σύστημα της ΕΕ έτσι ώστε να μπορεί να εξακολουθήσει να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά το κύμα των νέων μελών κρατών που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004.

Παρ' όλες τις πολυάριθμες συμπληρωματικές ή τροποποιητικές διατάξεις της, **η Συνθήκη της Νίκαιας** δεν περιλαμβάνει θεμελιώδεις ρυθμίσεις. Απλά έθεσε νέους κανόνες για τη στενότερη συνεργασία, καθώς αυτοί που είχαν θεσπιστεί από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ήταν μη λειτουργικοί.

«Οι τρεις όροι της Συνθήκης του Άμστερνταμ, στάθμιση ψήφων στο Συμβούλιο, μέγεθος της Επιτροπής και μείωση του πεδίου εφαρμογής του κανόνα ομοφωνίας αντιμετωπίστηκαν ως εξής: Η νέα στάθμιση των ψήφων διατήρησε τον ίδιο αριθμό ψήφων στα μεγάλα πληθυσμιακά κράτη μέλη, ενώ κατόπιν σχεδόν εκβιαστικών ενεργειών της Ισπανίας και της Πολωνίας, τις δόθηκαν δυσανάλογα με τον πληθυσμό τους ψήφοι. Στην νέα κατανομή, τα δυο εν λόγω κράτη έλαβαν από 27 ψήφους, έναντι

⁶⁰ Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον Σύγχρονο Κόσμο, Δημιουργία- Εξέλιξη- Προοπτικές», Οδηγός για Ευρωπαϊκές Πολιτικές», Κύπρος 2014 σελ.

⁶¹ http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/2/4/?lang=gr&all=1&s=1&e=10

των 29 που απονεμήθηκαν στα παραδοσιακά μεγάλα κράτη. Κατά τη διαπραγμάτευση η Γαλλία ζήτησε ο αριθμός των ψήφων της στο Συμβούλιο να είναι όσο εκείνος της Γερμανίας. Ωστόσο προστέθηκε μια διάταξη, προάγγελος του συστήματος διπλής πλειοψηφίας, σύμφωνα με την οποία κατ' απαίτηση ενός κράτους μέλους οι αποφάσεις που λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία πρέπει να εκπληρώνουν και το πληθυσμιακό κριτήριο δηλαδή τη συγκέντρωση του 62% του πληθυσμού του συνόλου των κρατών μελών, έτσι ώστε λαμβάνεται υπόψη η σημαντική διαφορά πληθυσμού μεταξύ των κρατών μελών. Ως προς το μέγεθος της Επιτροπής, η τροποποίηση του κανόνα κάθε κράτος μέλος και ένα Επίτροπος συνδέθηκε με την αύξηση του αριθμού των κρατών σε 27. Τέλος, ως προς τη διαδικασία λήψης των αποφάσεων, τα κράτη μέλη δεν κατάφεραν να περιορίσουν τον κανόνα της ομοφωνίας στα θέματα της φορολογίας, της κοινωνικής ασφάλισης ή της μετανάστευσης, σε αντίθεση με τον τομέα της κοινής εμπορικής πολιτικής, πλην εξαιρέσεων στο πεδίο εφαρμογής της οποίας προστέθηκε το εμπόριο των υπηρεσιών και μέρος της πνευματικής ιδιοκτησίας.»⁶²

Παράλληλα με τη διακυβερνητική διάσκεψη, έγιναν και άλλες διαπραγματεύσεις για την εκπόνηση ενός Χάρτη θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης. Οι διαπραγματεύσεις έγιναν από μια ομάδα που ονομάστηκε Συνέλευση και την αποτελούσαν εκπρόσωποι των εθνικών κυβερνήσεων, των εθνικών κοινοβουλίων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ενσωμάτωση του «**Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**» στη συνθήκη της Νίκαιας δεν κατέστη δυνατή, παρόλο που το κείμενο του έγινε ευρέως αποδεκτό, λόγω της αντίθεσης της Μεγάλης Βρετανίας και της Ολλανδίας. Παρόλη τη διακήρυξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής για σεβασμό του Χάρτη, αυτός δεν δεσμεύει νομικά τις χώρες της Ένωσης, με αποτέλεσμα να μην δημιουργούνται νόμιμα δικαιώματα υπέρ των πολιτών της. Ο Χάρτης αυτός δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Θα λέγαμε ότι, η συνθήκη της Νίκαιας που ετοίμασε θεσμικά την Ένωση για τη διεύρυνση προς ανατολικά, παρουσίασε και έντονες διαμάχες μεταξύ των κρατών μελών. Για το λόγο αυτό με την υπ' αριθμό 23 δήλωση σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης « έπρεπε να καλύψει, μεταξύ άλλων τα ακόλουθα θέματα όπως θα πραγματοποιηθεί και, εν συνεχεία, θα διατηρηθεί η ακριβέστερη οριοθέτηση των

---

⁶² Πλιάκος Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σελ.14-15

αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, η οποία θα συνάδει προς την αρχή της επικουρικότητας,

- Το καθεστώς του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που διακηρύχθηκε στη Νίκαια*
- Την απλοποίηση των συνθηκών προκειμένου να γίνουν σαφέστερες και πιο κατανοητές χωρίς να αλλοιώνεται το νόημά τους,*
- Το ρόλο των εθνικών κοινοβουλίων στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα».*

Όπως τονίζοταν στην Δήλωση για το μέλλον της Ευρώπης «επιλέγοντας τα θέματα αυτά, η Διάσκεψη αναγνωρίζει την ανάγκη βελτίωσης και εξασφάλισης σε διαρκή βάση της δημοκρατικής νομιμότητας και διαφάνειας της Ένωσης και των οργάνων της προκειμένου να επιτευχθεί η μεγαλύτερη προσέγγισή τους με τους πολίτες των κρατών μελών»

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάκεν (Δεκέμβριος 2001), αποφασίστηκε η ένταξη στην Ένωση δέκα νέων κρατών μελών, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος. Εκτός από τη Μάλτα, τα υπόλοιπα οκτώ κράτη μέλη ανήκαν στην πρώην Σοβιετική Ένωση και ήταν τα ακόλουθα: Σλοβενία, Τσεχία, Πολωνία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Λιθουανία, Λετονία και Εσθονία. Παράλληλα η ένταξη από το 2007 της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας ανέβασαν τον αριθμό των κρατών μελών της Ένωσης σε 26. Η διαδικασία διεύρυνσης της Ένωσης δεν πρόκειται να σταματήσει ,όπως το πιστοποιούν οι υποψηφιότητες της Τουρκίας και της Κροατίας.

Για το λόγο αυτό, όλα τα κράτη μέλη θεώρησαν αναγκαίο να υπογράψουν τη συνθήκη ίδρυσης ενός Ευρωπαϊκού Συντάγματος, ικανού να επιτρέψει την αποτελεσματική λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πράγματι το σχέδιο που εκπόνησε η Συνέλευση υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2003 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης και με ελάχιστες αλλαγές έγινε ομόφωνα αποδεκτό από την Διακυβερνητική Διάσκεψη, στις 18 Ιουνίου 2004. Η Συνθήκη υπογράφηκε στις 29 Οκτωβρίου 2004 στη Ρώμη.

Τέλος, η γνωστή σε όλους μας Μεταρρυθμιστική Συνθήκη ή Συνθήκη του Άμστερνταμ είναι σημαντική καθώς τροποποιεί τις συνθήκες Ίδρυσης της Ε.Ε., η οποία υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2017 στη σύνοδο κορυφής της Λισαβόνας.

Η Συνθήκη παίρνει την θέση του Ευρωπαϊκού Σύνταγματος , τροποποιώντας ειδικότερα τις υπάρχουσες : Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή ένωση και Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η επίσημη ονομασία της συνθήκης είναι «Συνθήκη της Λισαβώνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας» .

2.12. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ (Η'ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ)

Η Συνθήκη της Λισαβώνας υπεγράφη στις 13/12/2007 μεταξύ 27 κρατών μελών, διατηρώντας όλα τα στοιχεία της συνταγματικής Συνθήκης, παραβλέποντας τα δευτερεύοντα. Η συνθήκη της Λισαβώνας τροποποιούσε τις υπάρχουσες συνθήκες, με αποτέλεσμα να μείνουν τελικά δυο, η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η οποία αντικαθιστά τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ). Και οι δυο νέες συνθήκες έχουν την ίδια νομική αξία, η μεν πρώτη ως ένα συνταγματικό πλαίσιο η δε δεύτερη ως συγκεκριμένη εφαρμογή του.

Οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις ήταν οι εξής:

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απορρόφησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα η οποία έπαψε να ισχύει τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ νέα συνθήκη κατά την 1/12/2009. Δανειζόμενη το όνομα της περιοχής στην οποία υπογράφηκε η παρούσα Συνθήκη, η Συνθήκη της Λισαβώνας, κατήγγησε τους τρεις πυλώνες που είχαν δημιουργηθεί με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ), την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και την Δικαιοσύνη Εξωτερικών Υποθέσεων (ΔΕΥ). Πλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ενιαία νομική προσωπικότητα με την οποία διαπραγματεύεται, υπογράφει και εφαρμόζει όλες τις εξωτερικές υποχρεώσεις, πολιτικές και δραστηριότητες, που περιλαμβάνουν την εμπορική πολιτική, την ενίσχυση της ανάπτυξης , την εκπροσώπηση σε τρίτες χώρες και σε διεθνείς οργανισμούς και την εξωτερική πολιτική και άμυνας. Τόσο στο εσωτερικό (στους πολίτες της), όσο και στο εξωτερικό (στα τρίτα κράτη) η Ένωση θα φαίνεται σαν ένας υγιής , δυνατός και αυτόνομος οργανισμός .

Οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μεταβλήθηκαν και αυξήθηκαν σημαντικά. Η «διαδικασία συναπόφασης» του Κοινοβουλίου με το Συμβούλιο μετονομάστηκε σε «συνήθη νομοθετική διαδικασία» (άρθρο 294 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 251 ΣΕΚ) και επεκτάθηκε σε διάφορους νέους τομείς, όπως η δικαιοσύνη και

οι εσωτερικές υποθέσεις, σε μερικές πτυχές της κοινής εμπορικής και γεωργικής πολιτικής, όπως επίσης και στον προϋπολογισμό της ΕΕ (άρθρο 14 ΣΕΕ = άρθρο I-20, Συντάγματος). Έτσι, το Κοινοβούλιο έχει πλέον τον ρόλο μιας Βουλής των αντιπροσώπων των πολιτών της Ένωσης, ενώ το Συμβούλιο παίζει τον ρόλο μιας Συγκλήτου, που αντιπροσωπεύει τις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν ίσες εξουσίες επί του προϋπολογισμού, ο οποίος μετονομάστηκε από «προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» σε «προϋπολογισμό της Ένωσης» (άρθρο 41 ΣΕΕ = άρθρο I-53, Συντάγματος). Η συγκατάθεση του Κοινοβουλίου απαιτείται επίσης για όλες τις διεθνείς συμφωνίες στους τομείς που διέπονται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας περιλαμβάνει πολλά στοιχεία που έχουν ως στόχο τον περαιτέρω εκδημοκρατισμό της λειτουργίας της Ένωσης.

Ορίζει για πρώτη φορά τα **δημοκρατικά θεμέλια της Ένωσης**, τα οποία βασίζονται στις εξής αρχές:

- την αρχή της δημοκρατικής ισότητας
- την αρχή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας και
- την αρχή της συμμετοχικής δημοκρατίας.

Δίνει την δυνατότητα στα κοινοβούλια των κρατών-μελών να συμμετέχουν παράλληλα με τα ευρωπαϊκά όργανα στις δραστηριότητες της Ένωσης καθώς και στην λήψη αποφάσεων, παρέχοντας τους δικαίωμα στην πληροφόρηση, σε μηχανισμούς για την πολιτική στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, μετέχοντας παράλληλα στις μεταρρυθμίσεις των Συνθηκών και κυρίως τους επιτρέπει να ελέγχουν ότι η Ένωση ενεργεί μόνον στις περιπτώσεις που η δράση της είναι αποτελεσματικότερη από μια δράση που αναλαμβάνεται σε εθνικό επίπεδο, έχει δηλαδή έναν βοηθητικό ρόλο προς το συμφέρον των χωρών-μελών. Δίνει επίσης την δυνατότητα στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στις πολιτικές της Ένωσης, καθώς μπορούν να καλούν την Επιτροπή να υποβάλει νέες προτάσεις πολιτικής. Η όλη διαδικασία ολοκλήρωσης είναι εθελοντική και κάθε κράτος μέλος έχει την δυνατότητα να αποσυρθεί οποτεδήποτε αποφασίσει.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει μεταρρυθμίσεις και για τα ευρωπαϊκά όργανα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελείται πλέον από 751 ευρωβουλευτές , συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου και έχει προσαρμοστεί στις νέες περιστάσεις της διευρυμένης Ένωσης. Οι έδρες θα κατανέμονται μεταξύ των χωρών σύμφωνα με τη "φθίνουσα αναλογικότητα", δηλ. οι ευρωβουλευτές από τις πιο μεγάλες χώρες θα αντιπροσωπεύουν καθένας περισσότερους πολίτες από εκείνους από τις μικρότερες χώρες . Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα ορκίζεται ενώπιον του Κοινοβουλίου μετά από πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο όμως θα λαμβάνει υπόψη το αποτέλεσμα των εκλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δίνοντας κατά συνέπεια στον Πρόεδρο της Επιτροπής μεγαλύτερη δημοκρατική νομιμότητα, εφόσον θα πρέπει να ανήκει στην πολιτική ομάδα που πλειοψήφησε στις Ευρωεκλογές . Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διευθύνεται από έναν μόνιμο πρόεδρο, που εκλέγεται για δύομισι έτη . Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ένα νέο ρόλο στις εξωτερικές σχέσεις, δεδομένου ότι ο αντιπρόεδρος της, αρμόδιος για τις εξωτερικές σχέσεις, είναι και ο Ύπατος εκπρόσωπος της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας και προεδρεύει στο «Συμβούλιο εξωτερικών υποθέσεων» .

Η Συνθήκη της Λισαβόνας απορρίφθηκε αρχικά από το ιρλανδικό εκλογικό σώμα σε δημοψήφισμα που έγινε στις 12 Ιουνίου 2008, μια απόφαση που μετέπειτα αντιστράφηκε από ένα δεύτερο δημοψήφισμα που έγινε στις 2 Οκτωβρίου 2009. Η Συνθήκη της Λισαβόνας τέθηκε σε ισχύ ένα χρόνο αργότερα απ' ότι προβλεπόταν, την 1η Δεκεμβρίου 2009.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει ότι γεννήθηκε από μια ανάγκη και η ανάγκη αυτή παραμένει ακόμα ζωντανή , πράγμα εμφανές από την ασταμάτητη διαδικασία ενοποίησης της. Οι λόγοι που επηρεάζουν και ενισχύουν αυτή την ανάγκη είναι κυρίως οικονομικοί, πολιτικοί αλλά και κοινωνικοί.

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίστηκε σε μια διαρκώς αναπτυσσόμενη και ευρύτερη γεωγραφικά αγορά και έθετε ζητήματα πολιτικής διαχείρισης της οικονομικής ισχύος που δημιουργούνταν, είτε στη βάση θέσπισης κοινών πολιτικών είτε στη βάση ανάπτυξης μορφών κοινής πολιτικής δράσης. Έτσι ανάλογα με τις ιστορικές συγκυρίες, τις ιδιαίτερες επιλογές και πολιτικές κάθε κράτους, τις οικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές παραδόσεις, η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης έπαιρνε νέες μορφές, νέες διαστάσεις και νέο περιεχόμενο.

Οι Παγκόσμιοι Πόλεμοι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην δημιουργία της. Μετά και το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, σε ένα χρονικό σημείο που οι ευρωπαϊκές χώρες προσπαθούσαν να ορθοποδήσουν από τα δεινά που είχε επιφέρει ο πόλεμος, υπογράφεται τη πρώτη συνθήκη της ΕΚΑΧ. Η συνθήκη αυτή δεν απέβλεπε μόνο στην αποτροπή δημιουργίας νέων συνθηκών πολέμου μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας, με την υπερεθνική διαχείριση του άνθρακα και χάλυβα ,αλλά αποτέλεσε ουσιαστικά την αρχή για την δημιουργία της Ευρώπης που έχουμε σήμερα.

Οι συνθήκες της Ρώμης που θέσπισαν την Ευρωπαϊκή και Οικονομική Κοινότητα και Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας υπογράφηκαν στην Ρώμη το 1958. Η δημιουργία της ΕΟΚ βασίστηκε σε ένα καθαρά οικονομικό σχέδιο δημιουργίας οικονομιών κλίμακας, στη βάση μιας απελευθερωμένης και ανταγωνιστικής αγοράς , επιτρέποντας την ύπαρξη συνθηκών ευημερίας, χωρίς η πολιτική ισχύς κανενός να ευνοεί τον αθέμιτο ανταγωνισμό. Καθώς όμως υπήρχαν κενά και μειονεκτήματα στην λειτουργία της , επήλθαν τροποποιήσεις και αλλαγές .

Τα κενά αυτά ήρθε να καλύψει η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, ένα χρόνο μετά τροποποιώντας της Συνθήκη ΕΚ ανοίγοντας το δρόμο για τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Με την Τελευταία συνθήκη εκτός από ενίσχυση των θεσμικών ρόλων προστέθηκαν και νέοι τομείς πολιτικής συνεργασίας.

Λίγα χρόνια μετά έρχεται η Συνθήκη του Άμστερνταμ για να τροποποιήσει τις προηγούμενες συνθήκες. Την συνθήκη του Άμστερνταμ διαδέχτηκε το 2003, όπου και τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της Νίκαιας εκσυγχρονίζοντας την Ε.Ε. σε επίπεδο θεσμών προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί καλύτερα στο ρόλο της έπειτα από την προσχώρηση των νέων κρατών μελών το 2004.

Τελευταίος σταθμός σε αυτή την ολοκλήρωση είναι η συνθήκη της Λισαβόνας.

Ανακεφαλαιωτικά, θα λέγαμε η Ευρωπαϊκή ένωση μέσω της ιστορικής πορείας της έδειξε ότι με τις κατά καιρούς συνθήκες είχε ως στόχο να εξασφαλίσει ειρήνη, ευημερία και σταθερότητα στους λαούς της, να προσφέρει ασφάλεια στα μέλη της, να προωθήσει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, να αντιμετωπίσει την παγκοσμιοποίηση, να διατηρήσει την πολυμορφία των λαών της Ευρώπης και τέλος να υπερασπιστεί τις κοινές αξίες και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συνολικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά από πλήθος αλλαγών, φτάνει πλέον να απαριθμεί στο ενεργητικό της 28 κράτη μέλη, αποτελώντας τη μεγαλύτερη περιφερειακή ένωση στον κόσμο.

Κλείνοντας ο Jean Monnet είχε πει το εξής, το οποίο παραμένει ως σήμερα επίκαιρο και εκφράζει την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης: *«Η συνεργασία των εθνών, όσο σημαντική και να είναι, δεν επιλύει τίποτα. Αυτό που πρέπει να επιτευχθεί είναι η συγχώνευση των συμφερόντων των ευρωπαϊκών λαών και όχι απλά η διατήρηση των ισορροπιών αυτών των συμφερόντων»*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Πλιάκος Αστέριος, «Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσμικό και Ουσιαστικό», Νομική Βιβλιοθήκη, 2012

- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, 30.3.2010

-Η Ευρωπαϊκή Ένωση με απλά λόγια: Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας Ενημέρωση πολιτών, «Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα», Βέλγιο, 2016.

- Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ Δημιουργία - Εξέλιξη - Προοπτική ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, Κύπρος, 2014

-Επιμορφωτικό Φυλλάδιο για Εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, «Θέματα Ευρωπαϊκή Ένωσης» ,Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008

Ιστοσελίδες

<http://arvanta.blogspot.com/2013/05/9.html>

http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/2/2/3/index.tkl?term=%CE%91%CE%9C%CE%A3%CE%A4%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%A4%CE%91%CE%9C&s=1&e=20&pos=3

https://e-didaskalia.blogspot.com/2016/08/blog-post_119.html

<https://el.wikipedia.org/wiki/Μπενελούξ>

<https://el.wikipedia.org/wiki/NATO>

https://el.wikipedia.org/wiki/Συνθήκη_της_Λισσαβώνας

https://el.wikipedia.org/wiki/Συνθήκη_του_Μάαστριχτ

¹https://el.wikipedia.org/wiki/Συνθήκη_του_Μάαστριχτ#Οι_συνέπειες_της_Συνθήκης_του_Μάαστριχτ

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022>

https://europa.eu/european-union/about-eu/history/founding-fathers_el#box_1

https://europa.eu/european-union/about-eu/history/founding-fathers_el#box_1

https://europa.eu/european-union/law/treaties_el

https://europa.eu/european-union/law/treaties_el